

► Een op drie twintigers rookt

Alarm experts: antirookbeleid is 'mislukt'

Het kabinet moet het anti-rookbeleid flink aanscherpen. Anders zal het niet lukken om het aantal jonge rokers fors terug te dringen, zeggen gezondheidsexperts tegen deze krant.

David Bremmer

Den Haag

In 2018 sprak de overheid met zeventig organisaties de ambitie uit om tot een rookvrije generatie te komen. Door een pakje sigaretten fors duurder te maken en het aantal verkoop-punten te verlagen, moet het aantal jonge rokers in 2040 naar nul. Van de volwassen Nederlanders mag dan nog slechts 5 procent roken.

Vier jaar na het Nationaal Preventieakkoord is het aantal rokers slechts mondigesmaat gedaald. Nog steeds rookt ruim een vijfde van alle Nederlanders. Onder jongeren van 16 tot 20 jaar is er zelfs een kleine stijging, mede door de populariteit van e-sigaretten, zogenaamde vapers en dampers. Van de jongvolwassenen (20 tot en met 24 jaar) rookt zelfs één op drie.

Gezondheidsexperts slaan alarm. „Door corona en doordat het vorige

kabinet zo lang demissionair was, is er afgelopen twee jaar te weinig gebeurd”, zegt hoogleraar tabaksontmoediging Marc Willemsen.

Longarts Wanda de Kanter noemt het preventieakkoord uit 2018 vooralsnog mislukt.

De Hartstichting, het KWF en het Longfonds manen het kabinet tot spoed. De drie beklemtonen dat diverse antirookmaatregelen op de lange baan zijn geschoven. „Zo ging een geplande accijnsverhoging van 1 euro dit jaar niet door en is het verbod op smaakjes bij e-sigaretten onlangs uitgesteld”, zegt woordvoerder Arjan de Boer.

Sigaretten moeten jaarlijks minstens 10 procent duurder worden, stellen de gezondheidsfondsen. Ze krijgen bijval van longarts Wanda de Kanter. „Een structurele prijsverhoging is één van de effectiefste manieren om het roken terug te dringen.” Haast is geboden, zegt ze. „E-sigaretten zijn enorm populair. Op schoolpleinen staat iedereen te vaperen. Fabrikanten introduceren telkens iets nieuws om nieuwe generaties verslaafd te krijgen.”

Staatssecretaris Van Ooijen (Volksgezondheid) komt 'spoedig' met een brief, aldus een woordvoerder. ► P4

De Maxmars

Honderdduizenden fans komen naar Zandvoort om hem te zien rijden. Wordt het weer een volksfeest, net als vorig jaar toen Verstappen de Nederlandse Grand Prix won?

► Achter de schermen wordt keihard gewerkt om de massa in goede banen te leiden ► P3

► Waar vorig jaar werd gehoopt op zege voor Max, wordt er nu op gerekend ► Sportwereld

FOTO PIMRAS

MEZZA

‘Als we overmorgen naar Nashville willen, is het: let’s go!’

Ilse DeLange is blij met haar grillige en spontane leven, mét vriend Bart en zonder gezin

Jackpot op de woningmarkt: 1,5 ton winst

Stefan liep binnen dankzij zijn koophuis

Sportclubs draaien warme kraan dicht

Hoge gasprijs brengt amateurverenigingen in het nauw ► P8

Broeierig warm, aan zee koeler

► Sportwereld

ZA

25° | 16°

ZO

28° | 15°

MA

30° | 16°

ADR Nieuwsmedia

Deze krant is onderdeel van ADR Nieuwsmedia, de grootste nieuwsorganisatie van Nederland

BEL: € 4,75
63522

8 710114 500021

SAWADEE

vakanties voor reizigers

Zeg **Hallo!**
tegen Zuid-Afrika

Rondreizen Zuid-Afrika

vanaf dagen
14vanaf
€1.999Bekijk op sawadee.nl/zuid-afrika22

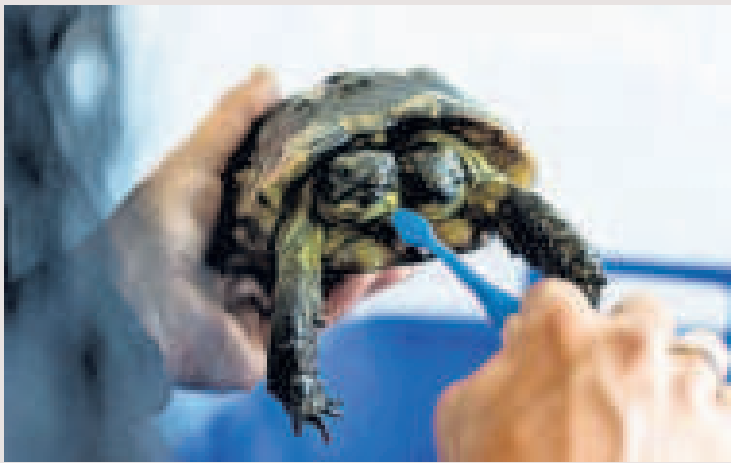
LELYSTAD

A6 in Flevoland urenlang afgesloten vanwege te stroomstoring

Een grote stroomstoring zorgde gisteren in Flevoland en op een deel van de Veluwe voor veel problemen. Verschillende wegen – waaronder de snelweg A6 – waren afgesloten en verschillende sluizen en bruggen traden buiten werking. Tot gisteravond laat reden er geen treinen in de provincie. De stroomstoring ontstond rond 15.50 uur door kortsluiting op het net van Tennet tussen Lelystad en Dronten. Er was brand op het hoogspannings-

station van Dronten. Door de brand in het verdeelstation ontstonden meerdere brandjes in transformatorhuisjes. Drie sluizen en een brug in Flevoland konden niet bediend worden. De A6 tussen Lelystad en Emmeloord was in beide richtingen enkele uren dicht tussen Lelystad en de Ketelbrug. De stroomkabels die boven de snelweg hangen leken ‘dusdanig beschadigd’, dat uit veiligheidsoverwegingen werd besloten de weg af te sluiten.

GENÈVE

■ **Janus, een tweekoppige schildpad vernoemd naar de Romeinse god met twee hoofden, wordt opgepoetst ter ere van zijn/hun 25ste verjaardag. Het dier verblijft in het Natuurhistorisch Museum in Genève.** FOTO PIERRE ALBOUY/REUTERS

DEN HAAG

‘Vieze’ kwekers buitengesloten

Honderden tuincentra gaan kwekers buitensluiten die verboden bestrijdingsmiddelen blijven gebruiken. Die zijn vaak goedkoper dan toegestane. Onder meer Intratuin, Praxis, Welkoop, GroenRijk en Hornbach laten steekproefsgewijs planten controleren op illegale middelen. Vinden ze inderdaad illegale stoffen, dan weigeren ze de planten van de kweker collectief. De Autoriteit Consument & Markt (ACM) heeft het plan goedgekeurd.

OUD GASTEL

Verkeersongeval eist vier levens

Bij een verkeersongeval in Oud Gastel zijn gisteravond twee jonge kinderen en twee moeders om het leven gekomen. De dodelijke slachtoffers zijn een vrouw van 39 jaar, haar 8-jarige zoon en haar 10-jarige dochter, en een vrouw van 42. De 9-jarige dochter van deze 42-jarige vrouw ligt gewond in het ziekenhuis. Ze kwamen allen uit Bosschenhoofd, meldt de politie. De auto's botsten door nog onbekende oorzaak op elkaar.

GEZONDHEID ZOLANG SIGARETTEN BETAALBAAR BLIJVEN, LIJKT

Vier jaar geleden werd in het Nationaal Preventieakkoord alles uit de kast getrokken om tieners voor eens en altijd van het roken af te krijgen. Nu roken meer jongeren dan ooit en zijn e-sigaretten of vapers hartstikke populair. „Maak het veel duurder.”

David Bremmer

Den Haag

Tien euro voor een pakje sigaretten in 2023, e-sigaretten op de verbodlijst, tabak per 2024 uit de supermarkten. Sigarettenautomaten in de ban en geen onlinetabaksverkoop meer. Op papier zien de antirookmaatregelen die het vorige kabinet eind 2018 met zeventig organisaties afsprak er indrukwekkend uit. En er zijn er nog meer, zoals het sluiten van de rookruimtes in de horeca, het instellen van rookvrije schoolterreinen, sportverenigingen en ziekenhuizen.

Het doel: een rookvrije generatie in 2040. Oftewel nul rokers in de groep tot 18 jaar en maximaal 5 procent volwassenen die sigaretten opsteken. Kinderen die dan opgroeien, ‘zullen de geur van tabaksrook niet meer kennen’, sprak toenmalig staatssecretaris Paul Blokhuis bij de presentatie profetisch. Kabinet en alle andere ondertekenaars benadrukten dat de tabaksindustrie geen partij is bij de gemaakte afspraken.

Spoel een kleine vier jaar vooruit en de race naar een tabaksvrije toekomst lijkt voorlopig meer op het sukkeldrafje. Het aantal volwassen rokers daalde weliswaar van een kwart in 2014 naar ruim een vijfde vorig jaar, maar de laatste jaren verloopt de daling traag.

Nog erger: jongeren zijn weer meer gaan roken. Het aantal jongeren tussen de 16 en 20 jaar dat nooit een sigaret zegt te hebben aangeraakt, daalde van 82 procent in 2020 naar 78,9 procent vorig jaar. En van de jongvolwassenen (20 tot 24 jaar) rookt bijna een derde.

Afgrijzen

Antirookactivist en longarts Wanda de Kanter ziet de cijfers met afgrijzen aan. „Het is bijzonder tragisch, maar een rookvrije generatie gaan we zonder extra maatregelen niet redden.” Ze noemt het ongelooflijk dat het aantal rokers weer is gestegen. „Mensen werkten door de coronamaatregelen meer thuis, waar geen rookvrije werkplek is. Of ze verveelden zich.”

Bezorgd is De Kanter over de talrijke influencers die onder meer op TikTok e-sigaretten – zogenaamde vapers en dampers – promoten. „Op schoolpleinen staat iedereen te vopen. Kinderen die zo aan nicotine gewend raken, stappen twee keer zo vaak als niet-rokers over op gewone sigaretten.” Ze wijst er ten overvloede op dat nicotine en tabak tijdens de adolescentie een negatieve invloed op de hersenen hebben.

Het Nationale Preventieakkoord uit 2018 noemt De Kanter vooralsnog

mislukt. Fijntjes corrigeert ze het beeld dat de tabaksindustrie geen invloed uitoefende. „Door de lobby van werkgeversorganisatie VNO-NCW en regeringspartij VVD is een structurele prijsverhoging van sigaretten last minute uit de afspraken gehaald. Dat is een van de beste manieren om roken terug te dringen.” Jaarlijks zou een pakje 10 procent in prijs stijgen. „April 2020 is echter de laatste keer dat sigaretten duurder zijn geworden.”

Preventieakkoord

De Kanter mag één van de invloedrijkste antirookstemmen zijn, ze is niet de enige. Ook de Hartstichting, KWF en Longfonds zijn ontevreden. „We staan geheel achter de maatregelen, maar het gaat momenteel niet snel genoeg”, laat KWF-woordvoerder Arjan de Boer namens de drie weten.

De drie, die in 2014 de beweging Rookvrije Generatie begonnen, beklemtonen dat diverse maatregelen uit het preventieakkoord op de lange baan zijn geschoven. „Zo is de accijnsverhoging van 1 euro dit jaar niet doorgegaan en is het verbod op smaakjes bij e-sigaretten uitgesteld.”

Gevolg is dat Big Tobacco met zijn producten grote aantallen toekomstige slachtoffers blijft maken. „Nog steeds beginnen wekelijks honderden kinderen met roken,

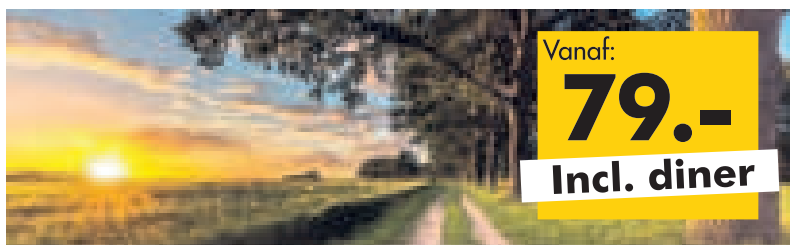

Op het schoolplein staat iedereen te vopen. Ze raken zo aan nicotine gewend

– Wanda de Kanter, longarts

Elvan, 16: „Voor een groot pakje sigaretten betaal ik 13,50 euro. Dat is duur, maar daar doe ik een week mee. Omdat iedereen op feestjes rookt, wil je het zelf ook doen. In mijn familie is roken normaal, mijn vader rookte al op zijn 12de. Ik zie geen reden om te stoppen, ik maak me nog geen zorgen.”

Vanaf:
79.-
Incl. diner

3 dagen Drenthe★★★★

Midden in de Drentsche Aa gelegen, tussen de steden Groningen en Assen!

- 2 nachten in 4* Fletcher De Zeegser Duinen (8,3)
- 2 keer uitgebreid ontbijtbuffet, gratis wifi & parkeren
- 1 keer een diner (hoofdgerecht)
- Gratis gebruik van binnenzwembad en sauna

3 dgn Nijmegen + diner 3 dagen Antwerpen

- 4* Fletcher Parkhotel Val Monte (7,9)
- 4* Mercure Antwerp City South (8,0)
- 2 nachten incl. ontbijt en zwembad
- 2 nachten incl. uitgebreid ontbijt
- 1x een 2-gangen diner
- Incl. wifi, fitness & sauna
- Gratis wifi en parkeren
- Gratis late check-out

75.-
v.a.

89.-
v.a.

www.Zoweg.nl/krant of bel 0900-9693 70 cpg

Prijs per persoon o.b.v. 2 personen en beschikbaarheid, exclusief reserveringskosten en toeristenbelasting

DE ANTIROOKCAMPAGNE TE STRANDEN

Rookvrije generatie?

‘Dat gaan we zo niet redden’

Kyan, 19: „Ik ben al op mijn 14de begonnen met roken. Eerst deed ik het vooral op feestjes, maar inmiddels rook ik een half pakje per dag. Het enige wat mij zou stoppen: de prijs. 15 euro voor een pakje zou ik echt te duur vinden.”

Denise, 16: „Ik zie veel rokende leeftijdsgenoten. Vooral vaping (e-sigaretten die met damp werken, red.) is echt een hype. Ik denk niet dat de overheid hiervoor strenge boetes kan geven. Dat zou oneerlijk zijn, want je mag ook gewoon wiet kopen in Nederland.”

Ali, 15: „Als ik tegen vrienden zeg dat ze niet moeten roken, gaat dat het ene oor in en het andere oor uit. Ze zeggen allemaal dat ze stoppen op hun 18de. Ik was pas in Dubai en daar worden boetes uitgedeeld. Misschien dat dat zou helpen.”

Yana, 15: „Het is heel makkelijk om aan vapers te komen. Sigaretten zijn niet fijn, die doen pijn aan je keel.”

Rya, 15: „Er is zeker een soort groepsdruk om mee te doen. Roken is iets sociaals, je wilt het proberen, omdat het cool lijkt.”

FOTOSFRANK DEROO

Duco, 18: „Ik vind dat de rookvrije generatie is mislukt. Vooral op feestjes wordt veel gerookt door mijn vrienden, de meesten zijn minderjarig. Ze krijgen sigaretten van vrienden of familie. Eigenlijk zou de overheid het roken helemaal moeten verbieden. Maar de overheid verdient er geld aan.”

“**Fabrikanten proberen telkens weer iets nieuws te introduceren**

– Wanda de Kanter, longarts

gezondheid, CU) voor een pakje sigaretten met 30 tot 47 euro duurder te maken. Hij sprak alleen over 2040, niet over de nabije toekomst. Volgens hoogleraar tabaksontmoediging Marc Willemsen wacht iedereen met smart op de plannen van de nieuwe bewindsman. Hij heeft wel een idee waar het mis gaat. „Bij antirookmaatregelen is zichtbaarheid essentieel. Dat geeft rokers een prikkel om te stoppen. Vanwege corona en doordat het vorige kabinet zo lang demissionair was, is er afgelopen twee jaar echter weinig gebeurd.”

Prijs omhoog

Accijnsverhogingen zijn essentieel, stelt Willemsen. „Rokers moeten zien dat de prijs jaarlijks omhoog gaat, de toename dient verder fors te zijn.” De laatste accijnsverhoging van 1 euro noemt hij klein bier. Gezondheidsfondsen Hartstichting, KWF en Longfonds pleiten voor minimaal 10 procent per jaar bovenop de huidige 8 euro per pakje. Verder moet het aantal verkooppunten omlaag. Een vergunningstelsel kan daarin voorzien, meent longarts en Rookpreventie Jeugd-voorzitter Wanda de Kanter. „Je kunt dan vastleggen dat tabakszaken niet bij scholen of in buurten met veel laagopgeleide kinderen zijn toegestaan.”

Ze wil verder de tabakslobby definitief beëindigen via een in de wet vastgelegd verbod. De Kanter wijst op het WHO-akkoord uit 2005 dat overheden de tabakslobby geen invloed op beleid mogen geven. Dit akkoord is door 180 landen, inclusief Nederland, ondertekend. „Alleen zo houd je de tabaksindustrie onder controle. Fabrikanten proberen telkens weer iets nieuws te introduceren, zoals een vapertje of het dampen.” Met de organisatie Sick of Smoking ijvert ze voor een generatiegebonden wet, waarin tabaksverkoop aan kinderen geboren na een bepaald jaar wordt verboden. „Zo’n wet is bijna rond in Australië, Nieuw-Zeeland, Maleisië en Singapore.” Essentieel is het om te checken of de afspraken effect hebben. Zo niet, dan moet je ingrijpen, aldus De Kanter.

ook het toegenomen gebruik van vpen onder jongeren vinden wij zorgelijk”, stelt De Boer.

Minder rokers doen ondertussen een poging om te stoppen dan in 2020. „We hebben de politiek nodig om snelheid te maken en zo een einde te maken aan de vermeende ziekte en sterfte door roken”, aldus Hartstichting, KWF en Longfonds. Jaarlijks sterven er 20.000 mensen in Nederland aan de gevolgen van roken. Wereldwijd zijn dat er 8 miljoen.

Cruciale vraag: hoe hou je jongeren van het roken af? Een rookvrije generatie lijkt anders bij voorbaat een utopie. Hoogleraar

“**Niet roken betekent voor veel jongeren een sociale dood**

– Eveline Crone, psycholoog

ontwikkelingspsychologie Eveline Crone, auteur van *Het Puberende Brein*, noemt forse prijsverhogingen en beperkende maatregelen verstandig, maar niet doorslaggevend. „De puberteit is nu eenmaal de levensfase om dingen uit te proberen, inclusief de dingen die niet mogen of die schadelijk zijn.”

Beleidsmakers moeten zich verdiepen in de vraag wáárom jonge-

ren gaan roken. „Een campagne als ‘je krijgt je rijbewijs als je tot je 18de niet rookt’ heeft weinig zin. Dat is veel te ver weg. Hetzelfde geldt voor het wijzen op kanker, hersenschade, of allerlei ziekten. Het draait om groepsdruk. Niet roken betekent voor veel jongeren een onmiddellijke sociale dood.”

Campagnes moeten daar beter op inspelen, meent ze. „Afgelopen halve eeuw is er ongelooflijk veel onderzoek gedaan naar preventieprogramma’s voor alcohol, drugs en tabak”, zegt Crone. „Slechts weinige werken. De meest succesvolle zijn die waarbij jongeren zelf betrokken werden.”

Ze wijst op de bekende Truth Campaign die in 1998 in Florida werd uitgerold. „Die stelde jongeren de vraag: wat vind je ervan dat je een replacement-roker bent? Dat de tabaksindustrie je actief manipuleert zodat je verslaafd raakt en een roker kunt vervangen die straks aan zijn verslaving overlijdt?” Het bleek uiterst effectief. „Sommige jongeren gingen voor de deur van tabaksfabrikanten demonstrenen.”

De vraag is hoe het verder moet. Een beloofde Kamerbrief over het antirookbeleid is afgelopen juni uitgesteld. Wel stelde staatssecretaris Maarten van Ooijen (Volks-